

Werkkatern 2 Wegwijs in mijn atlas en mijn land

Les 1 De atlas verkennen

Naam:

Klas:

1 Van foto naar kaart

Opdracht 1

Bekijk de figuren 1 tot 5 op pagina 16 van het handboek. Vul aan met het juiste nummer.

Figuur _____ is het meest geschikt om een plattegrond van het voetbalstadion te maken.

Figuur _____ is de kaart van figuur _____.

Opdracht 2

Werken met kaarten en foto's

Vergelijk met figuur 4 in het handboek. Markeer wat klopt.

- Welke foto is van het dichtstbij genomen?

of

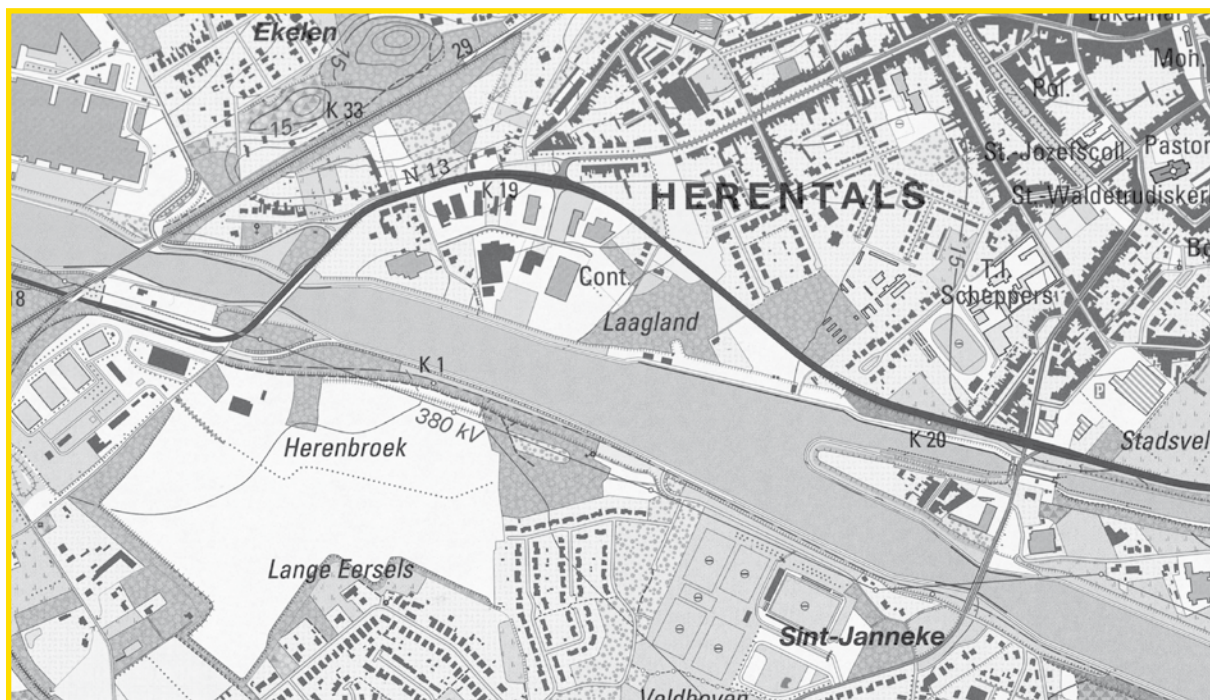
- Op welke foto zie je de details het duidelijkst?

of

- Welke foto toont de grootste oppervlakte?

of

Opdracht 3 Doe wat de juf of meester je vraagt.

de Ardennen

2 De inhoudstafel

Opdracht 1

Neem de inhoudstafel van je atlas. Vul dit rooster aan.

Waar vind je een kaart van ...?

Let op: je mag voorlopig alleen de inhoudstafel gebruiken.

	België/Europa/ De wereld buiten Europa	Blz.	X
Duitsland en Zwitserland			
Ardennen			
Ukkel: temperatuur, neerslag, windrichting			
Europese Unie: lidstaten			
Brussels Gewest en faciliteitengemeenten			

een regenwoud

Opdracht 2

Neem de inhoudstafel van de atlas. Lees aandachtig wat ik zoek.

Noteer op welke bladzijde ik daarvoor een geschikte kaart kan vinden.

Let op: je mag voorlopig alleen de inhoudstafel gebruiken.

Ik wil meer weten over	Ik vind een geschikte kaart op blz.	X
de neerslag in België		
de ligging van de provincie Vlaams-Brabant		
de bebossing in Europa		
de tarweteelt in België		
de grootste rivieren in Noord-Amerika		
de ligging van Europese hoofdsteden		
regenwouden op aarde		

Opdracht 3

Controleer nu of je de geschikte kaart vindt op de bladzijde die je noteerde.

Als het klopt, zet je een X in de laatste kolom bij opdracht 1 en 2.

3 Het register

Opdracht 1

Zoek op in het register van je atlas en vul de tabel in.

Je moet de kaart niet raadplegen.

	Bladzijde	Roostercel	Soort: plaats, provincie, land, werelddeel, water, gebergte, eiland ...
Donau			
Kluisberg			
Ranst			
Tanzania			
Azië			
Henegouwen			
Kanaal van Willebroek			
Sierra Nevada (Spanje)			

Donau

Sierra Nevada

Opdracht 2

Bekijk het lijstje met de beginletter Z in het register van je atlas.

Schrijf telkens slechts één naam op van:

- een land: _____
- een werelddeel/continent: _____
- een plaats (stad, gemeente, dorp ...): _____
- een zee: _____
- een berg of een hoogte: _____
- een rivier of waterweg: _____
- een eiland uit het Verenigd Koninkrijk (V.K.): _____

Opdracht 3

Zoek op in je atlas met behulp van het register en vul de tabel in.

Titel van de kaart	Blz.	Roostercel	Soort (plaats, provincie, land, water, werelddeel, gebergte ...)
Hasselt			
Dender			
Friesland			
Irak			
Pyreneeën			
Plateau van Herve			
Oceanië			

de Pyreneeën

4 De kaarten

Vul in: staatkundige, natuurkundige of thema.

Ik zoek informatie over	natuurkundige/staatkundige/thema
de rivieren in Nederland	kaart
de landen van de Europese Unie	kaart
de Vlaamse provinciehoofdplaatsen	kaart
hooggebergtes in Frankrijk	kaart
de industrie in België	kaart
de klimaatgordels op aarde	kaart

5 Nog even oefenen

Bekijk de kaart(en). Luister goed en noteer het antwoord.

Opgave	Ons antwoord	Opgave	Ons antwoord
1		5	
2		6	
3		7	
4		8	

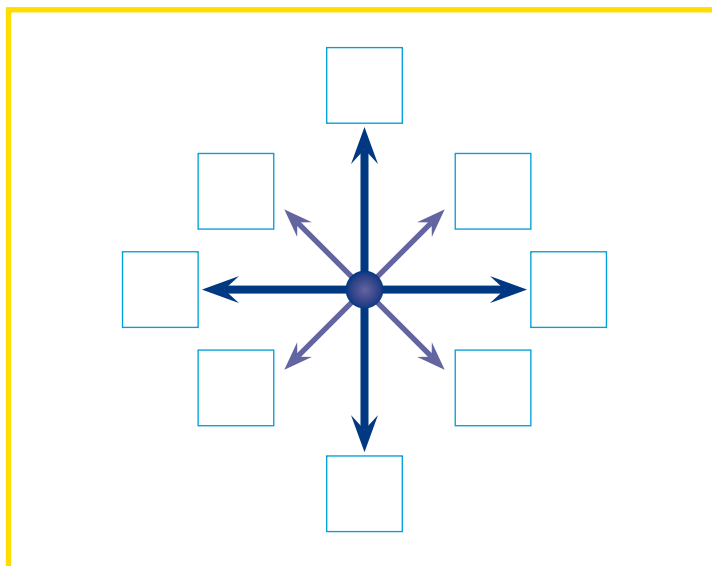
Werkkatern 2 Wegwijs in mijn atlas en mijn land

Les 2 Oriëntering met behulp van windrichting en legende

1 De windroos

Vul de windrichtingen in.
Gebruik afkortingen.

noorden = N
oosten = O
zuiden = Z
westen = W
noordoosten = NO
zuidoosten = ZO
zuidwesten = ZW
noordwesten = NW

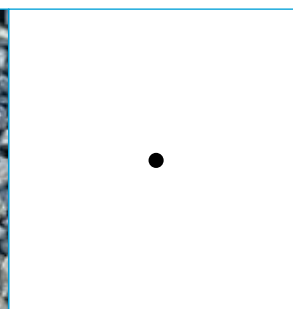
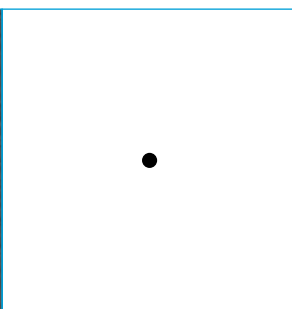
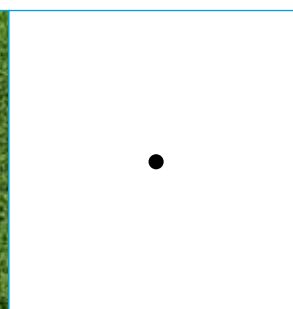
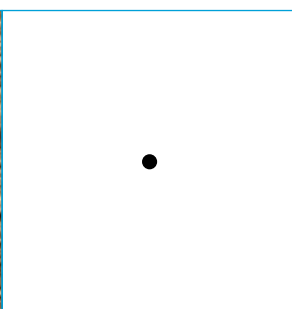

2 Het kompas

Opdracht 1

Teken bij elk kompas de juiste windroos.

Oriënteer ze op het N. De hoofdwindrichtingen zijn voldoende.

Opdracht 2

Aan de slag met het kompas. Nummer de stappen in de juiste volgorde.

☐

Wacht tot de naald stil hangt.

☐

De windroos wijst nu de juiste windrichtingen aan.

☐

Draai de kompasdoos tot N onder de gekleurde naaldpunt valt.

☐

Leg het kompas horizontaal op een vlakke ondergrond.

3 Oriëntering in het eigen klaslokaal

Opdracht 1

Teken een plattegrond van je eigen klaslokaal. Respecteer zo veel mogelijk de juiste verhoudingen.

Teken de delen in de volgende kleuren: de ramen geel, de deur(en) blauw, de kasten oranje, de banken bruin, de lessenaar rood, het bord groen, de computertafel paars.

Legende

☐ raam   ☐ deur   ☐ kast   ☐ bank   ☐ lessenaar   ☐ bord   ☐ computertafel

Opdracht 2

- Vul de legende aan. Gebruik je kleurpotloden.
- Schrijf de hoofdwindrichtingen op de juiste plaats zoals ze nu in jouw klas hangen.
- Teken een windroos met de hoofd- en tussenwindrichtingen op de plattegrond.
- Teken een rondje waar nu het papiermandje staat.
- Trek een lijn van jouw plaats naar de deur en volg daarbij de kortste weg.
- Teken een * waar het NO en een X waar het ZW zich bevinden.

Opdracht 3

Vul de juiste hoofd- of tussenwindrichting in. Gebruik afkortingen.

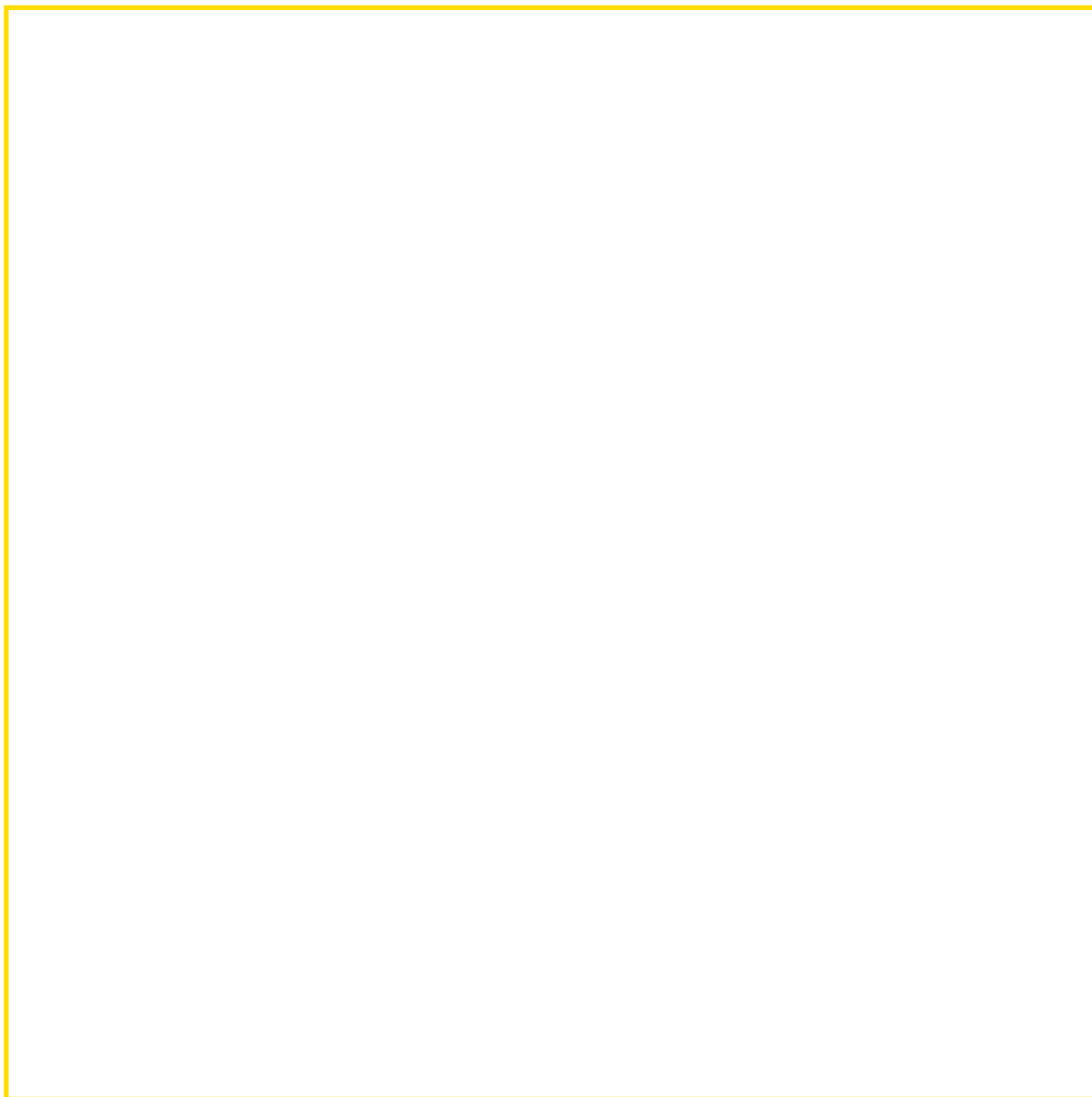
- Als jij naar het bord kijkt, kijk je in de richting van het .
- De juf/meester zit aan de lessenaar en wijst naar de computertafel. Zij/hij wijst in de richting van het .
- Je beste vriend(in) gaat vanaf haar plaats naar de lichtschakelaar. Hij/zij gaat in de richting van het .

Werkkatern 2 Wegwijs in mijn atlas en mijn land

Les 3 Oriëntering met behulp van schaal, zonnestand en andere middelen

1 Oriëntering in de schoolomgeving

Vouw de plattegrond van je schoolomgeving in vieren en kleef ze in het kader.

Teken op de plattegrond allerlei symbolen die verwijzen naar de school, de kerk, de bieb, historische gebouwen, winkels of bedrijven, waterlopen ... en alle bijzonderheden die je in jouw schoolomgeving vindt. Je kunt kleurpotloden gebruiken.

Opdracht 1

Luister aandachtig naar de opdrachten van de meester of de juf en voer ze uit op de plattegrond.

Opdracht 2

Teken een windroos met de hoofd- en tussenwindrichtingen op het stratenplan. Maak zelf een legende bij de plattegrond.

2 De lijnschaal

Opdracht 1

Vul aan en bereken de afstand.

Bekijk de plattegrond van je schoolomgeving. Je vindt daarop een lijnschaal.

Die lijn van _____ cm op de plattegrond komt overeen met _____ m in de werkelijkheid.

Meet nu de lengte in het midden van een min of meer rechte straat en bereken hoe lang die straat in werkelijkheid is. Vergeet niet de juiste maateenheden erbij te schrijven.

Wij meten de _____.

op de kaart			
in de werkelijkheid			

Opdracht 2

Vul aan en bereken.

Neem de staatkundige kaart van België in je atlas (zie inhoudstafel). Bereken de afstanden met de lijnschaal in vogelvlucht (hemelsbreed) tussen de volgende steden. Gebruik het register, als je lang moet zoeken naar een stad. Gebruik de verhoudingstabellen.

- Ieper-Antwerpen = _____ km

op de kaart	cm	1 cm	cm
in de werkelijkheid	km	km	km

- Oostende-Brussel = _____ km

op de kaart	cm	cm	cm
in de werkelijkheid	km	km	km

- Halle-Tongeren = _____ km

op de kaart			
in de werkelijkheid			

3 De breukschaal

Bereken de lengte van de volgende straten. Gebruik de verhoudingstabellen.

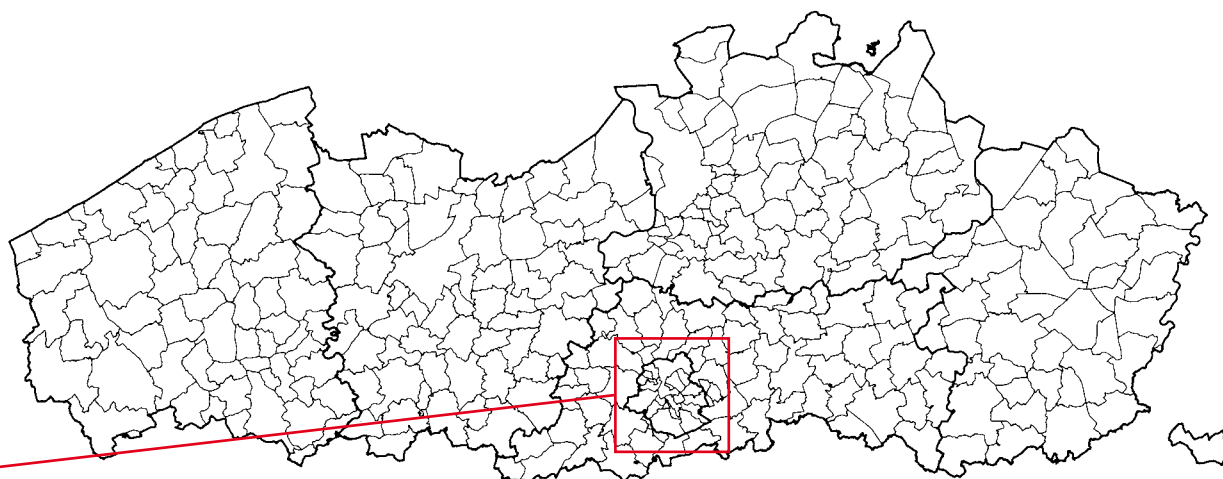
Naam van de straat	Lengte op de plattegrond		Werkelijke lengte
1 de Lindenlaan			
2 de Vierakkerstraat			
1 op de kaart	1 cm		
in de werkelijkheid	10 000 cm		
2 op de kaart	cm		
in de werkelijkheid	cm		

4 Oriëntering met de zonnestand en andere hulpmiddelen

Vul de juiste hoofdwindrichting in.

- De zon komt nooit in het _____
- 's Avonds gaat de zon onder in het _____
- Als de zon het hoogst staat, staat ze in het _____
- De meest groene kant van een dikke boomstam is in de richting van het _____
- De Poolster staat altijd in het _____

1 De gemeenten in Vlaanderen en Brussel

Voer uit of vul in.

Kleur de gemeente waar jij naar school gaat in het rood.

In onze gemeente spreken we _____.

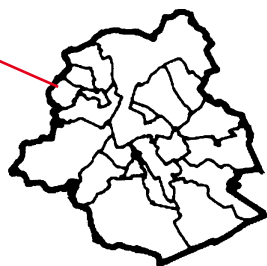
We behoren tot de _____ Gemeenschap.

Onze gemeente ligt in de provincie _____.

Overtrek de provinciegrens in het blauw.

De hoofdplaats van onze provincie is _____.

Onze school ligt in het _____ Gewest.

Wij spreken _____.

We behoren tot de _____ Gemeenschap.

Onze gemeente ligt in het _____ Gewest.

Overtrek de grens van dat gewest in het blauw.

Legende

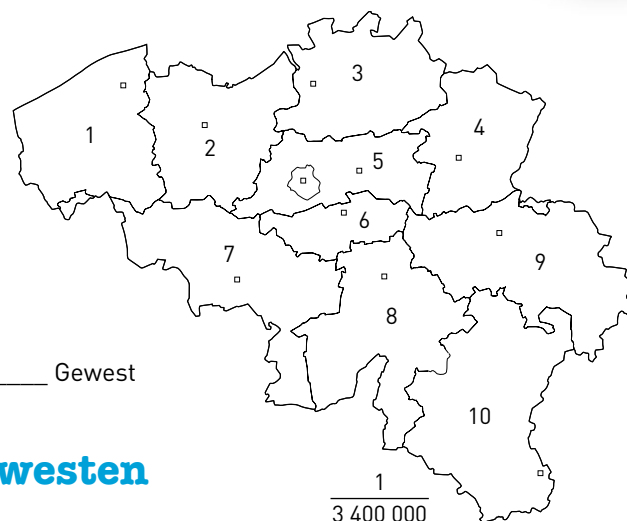
Gewest

Gewest

Gewest

2 Belgische provincies en gewesten

Opdracht 1

Zoek op in je atlas en vul in.

Nummer op de kaart	Provincie	Provinciehoofdplaats
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

Gent

Namen

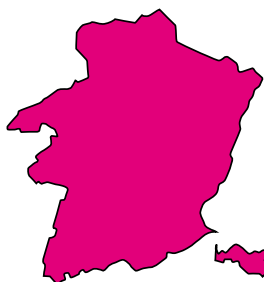
Opdracht 2

Verbind wat bij elkaar hoort.

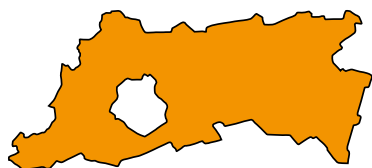
West-Vlaanderen	•	•	ligt in Vlaams-Brabant.
Luxemburg	•	•	ligt ten oosten van Antwerpen en Vlaams-Brabant.
Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	•	•	grenst aan de zee.
Henegouwen	•	•	is de meest zuidelijke provincie.
Limburg	•	•	grenst aan vijf andere provincies.

Opdracht 3

Herken jij deze Vlaamse provincies? Schrijf hun naam erbij.

Opdracht 4

Jij bent de cartograaf. Kleur het kaartje op de vorige pagina zó dat de drie gewesten duidelijk worden. Vul de legende aan. Zet de beginletter van elke provinciehoofdstad bij het juiste hokje op de kaart.

Extra

Kun je dit nog?

Bereken in vogelvlucht (hemelsbreed) de afstand tussen

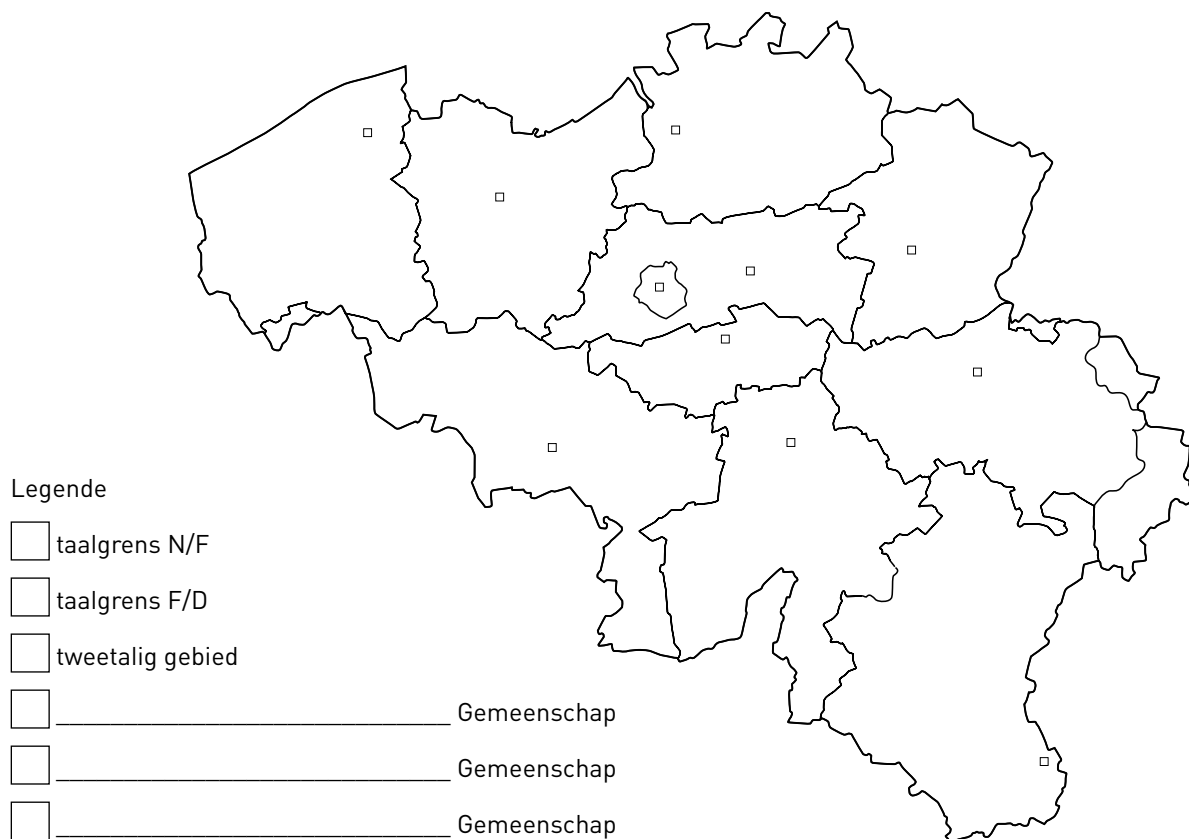
- Brugge en Bergen: _____ km

op de kaart	cm		
in de werkelijkheid	km		

- de hoofdplaats van Vlaams-Brabant en de hoofdplaats van Waals-Brabant: _____ km

op de kaart			
in de werkelijkheid			

3 De gemeenschappen

Jij bent de cartograaf.

Overtrek op het kaartje de taalgrens tussen Nederlandstaligen en Franstaligen in het rood en die tussen de Franstaligen en de Duitstaligen in het blauw.

Kleur het kaartje zó dat de drie gemeenschappen duidelijk worden. Het tweetalige gebied mag je arceren.

Vergeet niet de legende in te vullen.

4 Extra

België in onze atlas

Neem de kaart met het deel van België waarop jouw gemeente staat. Los op.

- Hoeveel provinciehoofdplaatsen zie je op jouw kaart? _____

Welke? _____

- Bereken de afstand hemelsbreed van jouw gemeente tot jouw provinciehoofdplaats.

- Zoek op de kaart drie verschillende autosnelwegen. Schrijf hun nummers op.

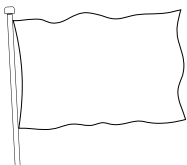
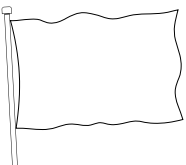
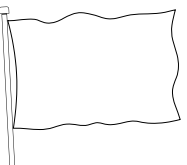
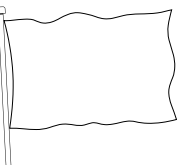
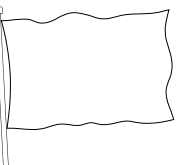

- Zoek op de kaart een kanaal. Schrijf de naam ervan op.

---

5 België en zijn buurlanden

Vul de tabel in.

	Nederland	Duitsland	Groothertogdom Luxemburg	Frankrijk	Verenigd Koninkrijk
... ligt t.o.v. België in het ... (hoofdwind- richting)					
hoofdstad					
aantal inwoners (afroonden op 0,5 miljoen)					
taal					
autokenteken					
Teken de vlag.					

Werkkatern 2 Wegwijs in mijn atlas en mijn land

Herhaling

- 1 Zoek het op in je atlas en vul aan, indien mogelijk.

Plaats of gegeven	Welke kaart/bladzijde in mijn atlas?	Roostercel(len)	Soort kaart* T N S
Lommel			
Mont Blanc			
Caracas			
kerncentrale van Doel			

* T = Thema N = Natuurkundig S = Staatskundig

- 2 Kies een kaart van België in je atlas. Kies telkens twee andere plaatsen en bereken de afstand.

- met een lijnschaal van _____ naar _____

op de kaart	cm		
in de werkelijkheid	km		

- met een breukschaal van _____ naar _____

op de kaart	cm		
in de werkelijkheid	km		

- 3 Vul aan. Gebruik je handboek en de kaarten in je atlas.

De provincie West-Vlaanderen grenst in het zuiden aan buurland _____

met hoofdstad _____.

De provincie Limburg grenst in het _____ aan de provincie Luik.

De zon komt nooit op in het _____.

Ik sta met mijn rug naar het noordoosten. Ik kijk naar het _____.

Ik woon in Oudenaarde. Ik woon in de provincie _____, in het

_____ Gewest en behoor tot de _____

Gemeenschap.

De hoofdstad van het Verenigd Koninkrijk is _____.

Lees, markeer en kruis aan.

	OK Dit ken ik. Dit begrijp ik.
1 Ik ken enkele verschillen tussen een luchtfoto en een kaart. <i>Tip: Bekijk het schema op pagina 17 in je handboek en zorg dat je weet wat in welke kolom hoort.</i>	☐
2 Ik ken de windroos met de hoofd- en tussenwindrichtingen. <i>Tip: Teken de windroos en vul de windrichtingen aan.</i>	☐
3 Ik weet wat ik kan zien op een staatkundige kaart, een natuurkundige kaart en een themakaart. <i>Tip: Zoek kaarten van elke soort in je atlas en bekijk wat erop staat.</i>	☐
4 Ik ken de provincies van ons land, hun silhouet en hun provincieplaats. <i>Tip: Leer de tien provincies en provinciehoofdplaatsen uit je hoofd. Gebruik een goede kaart (handboek pagina 20) en bekijk de vorm van de provincie.</i>	☐
5 Ik ken en begrijp de namen - Vlaams, Waals en Brussels Hoofdstedelijk Gewest; - Vlaamse, Franse en Duitstalige Gemeenschap; - van de drie landstalen. <i>Tip: Herneem pagina 20 in je handboek. Zorg dat je de namen kunt opzeggen, begrijpt en kunt plaatsen op een kaartje.</i>	☐
6 Ik ken onze buurlanden en hun hoofdplaatsen en kan ze oriënteren ten opzichte van ons land. <i>Tip: Leer de vijf buurlanden en hun hoofdplaatsen uit je hoofd. Bekijk hun oriëntering op het kaartje op pagina 21 in je handboek of in je atlas.</i>	☐
7 Ik kan in mijn atlas iets opzoeken met behulp van de inhoudsopgave en het register. <i>Tip: Laat iemand namen van plaatsen, landen, bergen, rivieren ... geven en zoek ze op in je atlas. Noteer de kaart (soort) en roosterzellen.</i>	☐
8 Ik weet dat een legende de tekens op een kaart verduidelijkt en kan die gebruiken. <i>Tip: Bekijk de legende van enkele kaarten in je atlas en zorg dat je weet hoe een legende werkt.</i>	☐
9 Ik kan de afstand tussen twee punten op een kaart berekenen aan de hand van de lijn- en breukschaal. <i>Tip: Kies een kaart in je atlas. Kies twee plaatsen in je atlas. Meet de afstand op de kaart en bereken de afstand in werkelijkheid. Laat controleren.</i>	☐
10 Ik kan me oriënteren met behulp van een kompas. <i>Tip: Oefen met je kompas. Leg het neer op verschillende plaatsen en teken de windroos uit.</i>	☐
Wat je moet kennen, moet je eerst begrijpen en dan enkele keren opzeggen, opschrijven, tekenen ... tot je het uit je hoofd kent. Dat wil zeggen: ik kan het opschrijven of zeggen zonder hulp. Dat is zo voor 1 tot en met 6. Wat je moet kunnen, moet je vooral begrijpen. Dat wil zeggen: stel dat juf of meester iets vraagt dat daarop lijkt, dan kan ik dat oplossen. Dat is zo voor 7 tot en met 10. Noteer wat je nog niet begrijpt en vraag het straks in de klas.	